

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาพุทธทำนายในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท
ผู้วิจัย : พระเสมา สุเมโธ (ป้อมสนาม)
ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระหัสดี กิตตินนโท,ดร. พธ.บ.(บริหารรัฐกิจ), M.A.,(Skt.lit.), Ph.D.(Skt.)
: ดร.เสรี ศรีงาม, ป.ธ. ๔, พธ.บ., M.A., Ph.D. (Phil& Rel)

วันสำเร็จการศึกษา :

บทคัดย่อ

งานวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพุทธทำนายในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท โดยการวิจัยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการศึกษาเกี่ยวกับพุทธทำนายที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท โดยได้อธิบายความเป็นมา ลักษณะสำคัญ ประเภท และตีความของพุทธทำนาย ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในสังคมปัจจุบันที่สอดคล้องกับพุทธทำนาย และส่วนที่สามเป็นการศึกษาเกี่ยวกับหลักธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาในสังคมปัจจุบัน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ส่วนแรกพุทธทำนายนี้มีความเป็นมาในพระไตรปิฎกเป็นพุทธพจน์ และปรากฏในคัมภีร์อรรถกถาเนื้อหาได้อธิบายความเป็นมาของพุทธทำนายเกี่ยวกับความฝัน ๑๖ ประการของพระเจ้าปัสเสนทิโกศล ซึ่งลักษณะสำคัญของพุทธทำนายมีลักษณะการเปรียบเทียบ การตีความ การนำเสนอแบบเหนือจริง มีการอุปมาอุปมัยข้ามยุคสมัยบอกถึงปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และปัญหาผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงปัญหาต่าง ๆ ได้ ๔ ประเภท คือ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ, เกี่ยวกับจริยธรรมของบุคคลด้านพฤติกรรมทางเพศและความกตัญญู, เกี่ยวกับสังคมการเมืองและเศรษฐกิจ, และเกี่ยวกับพุทธบริษัท

ส่วนที่สอง เป็นการศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันที่สอดคล้องกับพุทธทำนาย โดยปัญหาที่มีผลกระทบต่อผู้คนในสังคมและสอดคล้องกับพุทธทำนายสามารถจัดกลุ่มของปัญหาได้ ๔ กลุ่ม คือ ๑. ปัญหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ, ๒. ปัญหาด้านจริยธรรม, ๓. ปัญหาความเสื่อมคุณธรรมของผู้ปกครองและเศรษฐกิจ และ ๔. ปัญหาด้านศาสนา

ส่วนที่สาม หลักธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคมปัจจุบันที่สอดคล้องกับพุทธทำนาย คือ การนำเอาหลักธรรมที่สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาได้จริงมาประยุกต์ใช้ โดยจักเห็นได้ว่าหลักธรรมทางพุทธศาสนานั้นเมื่อได้ศึกษาโดยเข้าใจถึงปัญหาก็จะสามารถนำไปแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ปัญหาการขาดจริยธรรม ปัญหาการเมือง ปัญหาเศรษฐกิจ ได้เป็นอย่างดี

Thesis title: A Study of Buddha's Prophecies in Theravada Buddhism

Researcher: Phra Sema Sumeto (Pomsanam)

Degree: Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phra Hassadee Kittinando, B..A., M.A., (Skt.lit.), Ph.D.(Skt.)

: Dr. Seree Sri-ngam, Pali IV, B.A.(Buddhist Studies),
M.A., Ph.D. (Phil. & Rel.)

Date of Graduation : 16/Feb/2014

Abstract

This thesis aimed to study the Buddha's Prophecies as appeared in Theravada Buddhism. The study divided the content into three parts: the first is a study of Buddha's Prophecies that appear in Theravada Buddhism, explaining the key aspects and interpretations of the Buddha's Prophecies; the second part is a study on the problem in today's society consistent with the Buddha's Prophecies; and the third part is a study of the principles applied to the problems in today's society.

The first part of research concluded that the Buddha's Prophecies appeared in the Buddhist Holy Scripture, Tripitaka, as words of the Buddha, and appeared in the Buddhist Commentaries describing the content of the Buddha's Prophecies about the sixteen dreams of King Passenadikosala. The essential characteristics of the Buddha's Prophecies included comparisons, interpretations, and surreal or abstract representation, with metaphors of the problems in the future era. The researcher classified the problems into four types: natural environment, personal ethics on sexual behavior and piety, social, political and economic problems, and Buddhists.

The second part is a study of the problem in today's society, consistent with the Buddha's Prophecies. The issues that affect people in society and consistent with the Buddha's Prophecies can also be grouped into four types: 1) natural environment, 2) ethical problem, 3) moral and economic degeneration, and 4) religious problem.

The third part focuses on applications of the Dhamma principles to solve the problems in society, consistent with the Buddha's Prophecies, adopted in accordance with the problems that actually arise. So, we can see that the principles of Dhamma in Buddhism , when clearly studied and understood was to understood, can be taken to resolve the natural environment problem, lack of ethical issues, political and economic problems.

กิตติกรรมประกาศ

ขอนอบน้อมแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงเปี่ยมไปด้วยพระปัญญาคุณ พระบริสุทธิคุณ และ มหากรุณาธิคุณ วิทยานิพนธ์ ขอน้อมถวายเป็น “พุทธบูชา” แด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เรื่องศึกษาพุทธทำนายในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท สำเร็จลงได้ก็ด้วยความอนุเคราะห์เอื้อเฟื้อ จากบุคคลหลายฝ่าย ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ สามารถทำให้ผู้วิจัยเกิดกำลังใจและความมุ่งมั่นในอันที่จะศึกษาค้นคว้า จนทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลงได้อย่างดี

ขอขอบพระคุณและขอบคุณ คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยคณาจารย์ทุกคนที่ได้ให้ความรู้ในสาขาวิชา ตลอดเวลาที่ศึกษาในหลักสูตรวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และที่สำคัญก็ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์จากผู้มีอุปการคุณหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ พระหัสดี กิตตินนโท, ดร. ประธานกรรมการและท่านอาจารย์ ดร. เสรี ศรีงาม คณะกรรมการ ที่กรุณาเสียสละเวลาให้คำแนะนำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณพระมหาเกรียงไกร กิตติเมธี เจ้าหน้าที่ธุรการศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ที่อำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาอยู่ที่นี้ และขอขอบคุณเพื่อนนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่านที่เป็นกำลังใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่างๆ จึงทำให้ผู้วิชาสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

อานิสงส์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอน้อมถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชาและบิดา มารดา อุปัชฌาย์ ครูอาจารย์หมู่ญาติทั้งหลาย ตลอดจนสัตว์โลกทุกหมู่เหล่า ขอให้ทุกท่านมีสติปัญญา กล้าหาญที่จะสมาทานเอาพระธรรมวินัยของพระพุทธเจ้ามาประพฤติปฏิบัติ และขอให้ทุกท่านมีส่วนแห่งธรรมของพระศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้บรรลุธรรมในพระพุทธศาสนา คือ มรรคผลนิพพาน ด้วยกันทุกท่านเทอญ

พระเสมา สุเมโธ (ป้อมสนาม)

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๘
๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ	๙
บทที่ ๒ พุทธทำนายที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท	๑๐
๒.๑ ความเป็นมาของพุทธทำนาย	๑๐
๒.๑.๑ ความเป็นมาตามพระไตรปิฎก	๑๐
๒.๑.๒ ความเป็นมาตามอรรถกถา	๑๑
๒.๒ ลักษณะสำคัญของพุทธทำนาย	๑๖
๒.๓ ประเภทของพุทธทำนาย	๑๘
๒.๔ การวิเคราะห์การตีความอรรถกถาพุทธทำนายในมหาสุบินชาดก	๒๑
๒.๕ สรุป	๒๖
บทที่ ๓ ปัญหาในสังคมปัจจุบันที่สอดคล้องกับพุทธทำนาย	๒๗
๓.๑ ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	๒๙
๓.๒ ปัญหาทางด้านจริยธรรม	๓๘
๓.๓ ปัญหาความเสื่อมคุณธรรมของผู้ปกครองและเศรษฐกิจ	๔๖
๓.๔ ปัญหาทางด้านศาสนา	๕๕
๓.๕ สรุป	๕๙
บทที่ ๔ หลักธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาในสังคมปัจจุบัน ที่สอดคล้องกับพุทธทำนาย	๕๘

๔.๑ หลักธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	๕๘
๔.๑.๑ หลักกตัญญูกตเวทิตะ	๕๙
๔.๑.๒ หลักศีล	๖๑
๔.๑.๓ หลักสันโดษ	๖๕
๔.๒ หลักธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านจริยธรรม	๖๙
๔.๒.๑ หลักสังคหวัตถุ ๔	๖๙
๔.๒.๒ หลักขรรจาธรรม ๔	๗๑
๔.๒.๓ หลักทศ ๖	๗๕
๔.๓ หลักธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านการเมือง	๗๘
๔.๓.๑ หลักทศพิธราชธรรม ๑๐	๘๐
๔.๓.๒ หลักจักรวรรดิวัตร ๑๒	๘๒
๔.๓.๓ อปรีหานิยธรรม ๗	๘๕
๔.๔ หลักธรรมที่นำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ	๘๗
๔.๔.๑ หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์	๘๘
๔.๔.๒ หลักอิทธิบาท ๔	๙๐
๔.๔.๓ หลักกุลจักรวรรดิธรรม ๔	๙๑
๔.๕ สรุป	๙๒
 บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	 ๙๔
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๙๓
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๙๘
บรรณานุกรม	๙๙
ประวัติผู้วิจัย	๑๐๖

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

การใช้อักษรย่อ (๑)

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ รูปแบบการอ้างอิงจะขึ้นต้นด้วยอักษรย่อชื่อของคัมภีร์แล้วตามด้วย เล่ม / ข้อ / หน้า ตามลำดับ เช่น วิ.มหา. (ไทย) ๒/๕๓๓/๖๑๕. วินัยปิฎก มหาวรรค ภาษาไทย เล่ม ๒ ข้อ ๕๓๓ หน้า ๖๑๕ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังต่อไปนี้

พระวินัยปิฎก

วิ. มหา. (ไทย) = วินัยปิฎก มหาวิภังค์ (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฎิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.ติก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.เอกก.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เอกกนิบาตชาดก	(ภาษาไทย)
ขุ.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทส	(ภาษาไทย)
ขุ.จู.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จูฬนิทเทส	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ขุ.ชา.เอกก.อ. (ไทย) = ขุททกนิกาย เอกนิบาตชาดกอรรถกถา (ภาษาไทย)

การระบุหมายเลขย่อ (๒)

การอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีใช้ระบุชื่อคัมภีร์และระบุถึงเล่ม/ข้อ/หน้าตามลำดับ เช่น วิ.ฉบับภาษา หมายถึง การอ้างอิงนั้นระบุถึงคัมภีร์พระวินัยปิฎก ๑/๑/๑ (บาลี) ม. การอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และ ระบุ ๑ หน้า ที่ ๑ ข้อ ที่ ๑ บาลี เล่ม/ถึงเล่มข้อหน้าตามลำดับ เช่น ส. หมายถึง การอ้างอิงนั้น ระบุถึงคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย ชันธรวรรค เล่มที่ ๑ ข้อที่ ๑ หน้า ที่ ๑

ส่วนการอ้างอิงบรรณานุกรม และปรณวิเศษ ภาษาบาลีจะแจ้งชื่อคัมภีร์/๑ ตามลำดับ เช่น ขุ.ชา.เอกก.อ. หน้า/เล่ม หมายถึง ขุททกนิกาย เอกนิบาตชาดกอรธกถา ถ้าเป็นภาษาไทย จะระบุคำว่า “ไทย” ในวงเล็บวางไว้ท้ายชื่อคัมภีร์ เช่น ขุ.ชา.เอกก.อ. (ไทย)